

"אור שרה"

ע"ש האישה הכשרה שרה בת לולוה ז"ל

עלון מס' 917

פרשת ויגש - "חומרת הפגיעה בזולת"

מבקשת לצאת מן הגוף, ולכן עולה כל הדם שבגוף אל הראש, כמבקש להימלט מן הגוף ופניו של האדם מאדימות, ולאחר מכן, פניו מחווירות כפני מת. הלבנת פנים, אינה תחושה אי נעימות בעלמא, אלא הרי היא כעין פריחת הנשמה מן הגוף וחיוורון פני המת.

שומה עלינו לדעת, כי לעיתים אנו עלולים להגיע לידי הלבנת פנים, בלא כוונה כלל ועיקר. לפעמים אפשר להיכשל חלילה בהלבנת פנים תוך כדי כוונה טובה ורצוייה (הדבר מצוי לצערינו לא מעט בבתי כנסיות). רבותינו לימדונו, כי גם כאשר מקיימים מצווה דאורייתא, מצוות "הוכח תוכיח את עמיתך" (ויקרא פרק יט פסוק יז), יש להיזהר במיוחד שלא להיכשל בהלבנת פני הזולת, וכמבואר בגמרא (ערכין טז): "יכול אפילו משתנין פניו? תלמוד לומר: 'ולא תשא עליו חטא'. מפרש רש"י - "לא תלבין את פניו ברבים". אומר רבי אהרון טויסיג שליט"א - ואף כשבים להוכיחו על עבירה - אין לעשות זאת באופן שיצער אותו, אלה אדרבה, באופן שיחדיר בו את הרצון להיות טוב יותר, כראוי לבנו של מלך מלכי המלכים. ההקפדה על כבוד הזולת מחייבת זהירות מרבית באמירת תוכחות, שלא ישמעו דברי התוכחה לאוזניים אחרות ויגרמו לבושה. הדבר נפסק להלכה: "המוכיח את חברו, בין בדברים שבינו לבינו ובין בדברים שבינו לבין המקום, צריך להוכיחו בינו לבין עצמו". מסופר שכאשר הגיע בחור למבחן אצל רבי יהודה צדקה זצ"ל אמר לו: "בוא נרד לבית הכנסת הסמוך". התפלאו בני ביתו ושאלוהו לשם מה עליו להרחיק ולצאת מן הבית? אמר: "הרי עומד אני לבחננו, ואם ייכשל - ייכלם. יתור מכך, יתכן שאף אאלץ להוכיחו, ורק בבית הכנסת, הריק עתה מאדם, איש לא יהיה עד לכך!". ואין הדברים אמורים רק בתוכחת רב לתלמיד, כי אם גם בתוכחות הורים לבניהם, או באמירת טענות צודקות בין בני זוג רק באין אוזן שומעת מתאים להשמיען. כל מי שמתעסק בעניינים אלה של שלום בית, יוכל להעיד שמחלוקות ומריבות קשות, שהתלהטו עד כדי התפרצות של לבת אש בבית, יכולות היו להימנע אם הבעל או האישה היו חוסכים דיבור אחד של פגיעה מפייהם. ואם כאשר אנו עוסקים ביחסים עם חברים ושכנים, לכל מילה יש חשיבות, בין איש לאישתו על אחת כמה וכמה. והראיה שרבותינו דימו את המצב השורר בבית שיש בו מריבה - ל"אש", וכמו שמביאה הגמרא (סוטה דף י"ז). "איש ואישה זכו שכינה ביניהם, לא זכו אש אוכלתן". את הקשר בין מצב זה ל"אש", הסביר הגר"י קונשטט בכך שבית יהודי דומה לבית מקדש, וכיוון שכל עוולה שהייתה נעשית בענייני בית המקדש, הייתה כרוכה בשריפה, כמו המקרה של אלעזר ואיתמר בני אהרון. לכן גם בבית היהודי, שענייני דומים לבית מקדש, כל עוולה קטנה עלולה להסתים באש של ממש. וזו הסיבה שיש לחשוב יותר מפעמיים לפני שעושים מעשה או אפילו רק מתכוונים להוציא דיבור של פגיעה מן הפה, בין ארבע קירותיו של הבית. יש לקחת בחשבון את כל התוצאות העוללות להיגרם מכך ורק אם אנו בטוחים שהכל יגלאט, אפשר לדבר (רבי יצחק זילברשטיין שליט"א).

לא פעם עומד אדם ומצער את חברו בפגעו בו ברבים, ואילו הפגוע בוש להראות לעיני כל חבריו את עלבונו, ולכן הוא ממלא פיו צחוק על הבדיחה שנאמרה על חשבונו. אלא שבליה, בשעה שהוא עולה על מיטתו הפגיעה צפה ועולה, ובאין אדם רואהו במסתרים תבכה נפשו... הוא עצמו סבור,

על הפסוק בפרשתנו "ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנפצים עָלָיו"... (בראשית מה, א) כתב רש"י: "לא היה יכול לסבול שיהיו מצרים ניצבים עליו ושומעין שאחיו מתביישין בהודעו להם". יתר על כן מובא במדרש תנחומא: אמר רב שמואל בר נחמן, לסכנה גדולה ירד יוסף, שאם הרגוהו אחיו, אין בריה בעולם מכירו. ולמה אמר "הוציאו כל איש מעָלָיו"? אלא כך אמר יוסף בלבו: מוטב שאהרג ולא אבייש את אחי בפני המצרים.

אחד האירועים המרטיטים בספר בראשית, הוא ללא ספק מעמד התגלותו של יוסף לפני אחיו. לאחר שיוסף נמכר לעבד בידי אחיו, התגלגל למצרים וישב בבית הסוהר, העלהו הקדוש ברוך הוא לגדולה והפכו למשנה למלך לפרעה. כאשר הגיעו אחיו לרכוש אוכל בגין הרעב הכבד ששרר בארץ כנען, התנכר אליהם יוסף ודיבר אליהם קשות, אולם לא לאורך זמן. יוסף, שהתאפק וכבש את אהבתו וגעגועיו במשך עשרים ושתיים שנה, לא יכול היה לשאת זאת עוד כאשר ראה כיצד אחיו שמכרוהו לעבד מוכנים למסור את נפשם על בנימין, אחיו הקטן. וכך מתארת התורה את הרגעים שקדמו למפגש: "ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנפצים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעָלָיו וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְדַעַע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו". מדוע ציווה יוסף להוציא כל איש מעליו? מדוע לא התגלה לאחיו לפני מאות העבדים והשרים שהקיפוהו? רבותינו השיבו על כך באומרם, כי יוסף חשש לכבודם של אחיו. הוא הרי רצה לומר להם: "אני יוסף אֶחֱיֶיכֶם אֲשֶׁר מִכְרַתֶּם אֹתִי מִצְרַיִם" ובשום פנים ואופן לא היה מסוגל לשאת את המחשבה שהמצרים המקומיים ישמעו שאחיו נהגו כלפיו באכזריות, וכלשון רש"י: "לא היה יכול לסבול שיהיו מצרים ניצבים עליו ושומעין שאחיו מתביישין בהיודעו להם". לסכנה גדולה הכניס יוסף את עצמו באותה שעה. הוא היה מודע לכך שיתכן ובאותו יום יסתיימו חייו, מכיוון שכאשר עמדו יוסף ואחיו לבדם, היה אחד מהם עלול לבעוט בו ולהורגו, לשון רבותינו (בראשית רבה, פרשה צג סימן ט): "אילו בעט בו אחד מהם, מיד היה מת". ומדוע עשה כן? משום ש"נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים". אמר יוסף: "מוטב שאהרג ולא אבייש את אחי בפני המצרים". מוכן היה יוסף למות בניכר, על אדמת מצרים, לוותר על משאת חייו ולא לפגוש באביו אוהבו, ובלבד שלא לבייש את אחיו. אילו היה יוסף עורך חשבון עם עצמו, מן הסתם היה מגיע למסקנה שמוטב להם לאחיו להתבייש מעט ולא להסתכן בהריגתו. שכן, אם יהרגוהו לא תהא להם מחילה וסליחה ובנין השבטים הקדושים יתמוטט ויתרועע. אולם יוסף לא ערך חשבון כלל. מדוע? משום שעם אש לא עושים חשבונות. עם "בין אדם לחברו" לא עושים חשבונות (דרך עץ החיים).

אחד מן היסודות בדיני "בין אדם לחברו" הוא: "נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים" (סוטה י). וכך מספרת לנו הגמרא (בבא מציעא נח:), כי כאשר שנה אחד האמוראים לפני רב נחמן בר יצחק: "כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים", השיבו רב נחמן: יפה אמרת, שהרי רואים אנו שכאשר אדם מתבייש ברבים, פניו מאבדות את צבען האדום ומחווירות. וכך פירש גם ב"מדרש שמואל", כי כאשר פוגעים בכבודו של אדם, בתחילה הוא מאדים ולאחר מכן הוא מלבין. משום שבתחילה, מרוב הבושה, כמעט פורחת נשמתו וכאילו

שאינן איש רואה את דמעותיו, אולם אין הדבר כן! בשמים יושבים וסופרים כל דמעה הזולגת מעינו, ועל הכל בא האלוקים בחשבון!

הנה הגמרא (בבא מציעא נח:) מחמירה עוד יותר בעניין זה ומבארת, כי ישנה דרגה נוספת, אשר למראה עינינו הינה קלה מהלבנת פנים, אולם לאמיתו של דבר היא חמורה עד מאוד. וכך אומרת שם הגמרא: אמר רבי חנינא "כל היוורדים לגהינום – עולים, חוץ משלושה שיורדים ואינם עולים. ושניים מהם זה, המלבין פני חברו ברבים, והמכנה שם רע לחברו". שאלת הגמרא, האם "המכנה שם רע לחברו" אינו פרט מההגדרה הכוללת של "הלבנת פנים"? מדוע נתייחד בפני עצמו? ומתצטת תירוץ נורא. "אף על גב דדש בשמיה". כלומר, "למרות שהורגל בשם זה". הגמרא מבארת, כי גם כאשר הבריות מכנות את ראובן בכינוי שכולם הורגלו להשתמש בו, הדבר אסור בתכלית האיסור. ולא זו בלבד, אלא שהעונש על כך הוא אותו עונש המגיע לאדם שהלבין פני חברו. אמנם כן, פניו של מי שהתרגל לכינוי מסויים כבר אינן משתנות, מאדימות ומחווירות, אך עדיין, זוהי פגיעה בכבודו, ועל פגיעה בכבודו של אדם, מגיע עונש חמור במיוחד. יסוד גדול ביאר בכך רבי חיים שמואלביץ, עונש על בין אדם לחברו לא נועד לעשות צדק עם הנפגע, זהו טבע שטבע הבורא בעולמו, כאשר אדם פוגע בזולת, הריהו מכניס את עצמו בתוך כבשן האש, והאש שורפת הכל, עם אש לוהטת לא עושים חשבונות. המעשה הבא שלפנינו, יחדד לנו דברים אלו היטב. **הגאון רבי אברהם מהעיר בני-ברק הזמין לביתו אברך לליל שבת כדי ללמוד איתו יחד... בליל שבת, כשהאברך הגיע לבית הרב, קרה מקרה מצער, הוא לחץ בטעות על כפתור הפעמון ליד הדלת וקולו של הצלצול נשמע בכל הבית. כששמע הרב את קולו החזק של הפעמון, לא ניגש לפתוח את הדלת... האברך המתין זמן מה, ומשלא נפתחה הדלת, סבר שהרב לא שמע את הצלצול. הוא התחיל לדפוק על הדלת פעם ופעמיים, אבל גם אז לא נשמע רחש כלשהו מן הבית... האברך היה בטוח שהרב נמצא בביתו והמשיך לדפוק על הדלת, ואכן, לאחר דקות ארוכות של נקישות, פתח הרב את הדלת בבגדי שינה ועשה עצמו כמי שמתמתח לאחר שקם משינה. תוך כדי שפשוף העיניים הוא אמר לחברותא בנימה של התנצלות: "אני מבקש סליחה אם נאלצת לדפוק זמן רב על הדלת". רב הישיבה עשה כל מה שיכול היה כדי שאורחו יחשוב שהוא נרדם על מיטתו ולכן לא פתח את הדלת. כשפגש החברותא את חברו, סיפר לו על המקרה והוסיף: "הדבר היה נראה בעיני מוזר עד מאוד, זו לא פעם ראשונה שאני מגיע לבית הרב בליל שבת ומעולם לא קרה שהרב ישן ועוד בשעה מוקדמת, אדם כמו הרב לא ילך לישון על מיטתו בשעה כזו, ועוד בבגדי שינה...". והאמת היא שהרב ישב על לימודו, אך כששמע את צלצול הפעמון בשבת הבין כי אם יפתח את הדלת מיד יריגש האברך לא נוח עקב חילול שבת שעשה בשוגג וכדי למנוע זאת עשה את עצמו כמי שנרדם על מיטתו וזאת כדי שהאברך יהיה בטוח שהרב לא שמע את הצלצול, וכך לא יריגש בושה וביזיון. לא היה אכפת לרב לבייש את עצמו בזה שנרדם על מיטתו והעיקר שלא לבייש אדם...**

כתבו המפרשים כי עונשו של הפוגע בכבוד חברו ומצערו נורא ואיום, גם אם כוונת הפוגע הינה לטובת הנפגע. כי הפוגע בחבירו יהיו מחשבותיו אשר יהיו הריהו כמכניס ידו לתוך תנור אש ואין הכוונה הטובה יכולה לשנות בזה מאומה. הסכנה שבעבירה בין אדם לחבירו היא כמציאות טבעית ממש כשם שהאש שורפת בדרך הטבע. ואם כך הכל מובן! התכוונת או לא התכוונת, זה לא משנה. בין אדם לחבירו זה אש. ועם אש לא מתעסקים!!! צריך לזכור כי הפגיעה בזולת חמורה הרבה יותר מאש, ואילו השמירה על כבודו בכל מחיר – היא המפתח לחיים טובים ומאירים. המעשה המופלא הבא שלפנינו, כפי שסיפר הרב אשר קובלסקי שליט"א, ימחיש לנו דברים אלו היטב. שולחן ארוחת הבוקר נערך בטוב טעם, הכלים הוצבו וגם המאכלים הובאו. זקני, הגאון רבי דוד שלזינגר זצ"ל נטל את ידיו

והתיישב לאכול, כשהוא נוטל מהקערה הגדולה כף גדושה של סלט ירקות צבעוני שהכינה סבתו. אלא שמיד עם תחילת אכילת הסלט, חש רבי דוד כי משהו אינו כשורה... למרות זאת, המשיך ואכל את מנת הסלט עד תומה, מבלי לומר מילה. מאוחר יותר, כשסבתו הגיעה לאכול והבחינה בטעם המוזר והחריף משהו של הסלט, אצה רצה לשיש עליו הכינה את הסלט, וגילתה לחרדתה שתיבלה את הסלט בכף נדיבה של נפט במקום בשמן... היא נחרדה ומישרה שוב ושוב את הבקבוק לוודא שאינה הוזה. אכן כן, בקבוק השמן ובקבוק הנפט נראים דומים והיא החליפה ביניהם ותיבלה את הסלט בנפט. "אוי ואבוי!" זעקה בחרדה לבעלה, "איך אכלת את הסלט המתובל בנפט?" חייך רבי דוד כמי שנתפס בקלקלתו והשיב: "וכי מה הייתי עושה? הייתי מעלה בדעתי לפגוע בך באוזני הילדים שישמעו שטעית? היתכן כדבר הזה? העדפתי למנוע פגיעה ממך, ואם אכלתי כמה טיפות נפט – נו מה קרה...". – 'הקטין' את מעשהו האצילי... כמה כדאי לשוב ולשנן ולהזכיר את הסיפור הזה, כי לפעמים בתוך הבית עלולה לשרור תחושת שחרור, אולי צריך להעיר בצדק על משהו שלא הוכן בזמן או מטלה שלא בוצעה כראוי. אך בכל מצב ובכל תנאי, הבה נזכור שמניעת הפגיעה בזולת מתחילה בתוך הבית פנימה. נשמור שלא נפגע חלילה גם באנשי ביתנו, וביתנו יימלא ברכת ה' ואושר רב!

צרות קשות ונוראות פוקדות אותנו, עם ישראל נתון למשיסה ומושפל עד עפר ואנו תרים ומחפשים מה רוצה מאיתנו הבורא יתברך שנעשה בשעה שכזו? האם יש דרך למנוע משהו מן הסבל הנורא שקיים בעולם? האם ישנו סולם נישא ומרומם שאדם יכול להביט ממרום גובהו, כמי שעשה את הדרך הטובה ביותר אליו? שאלה זו נשאל מרן החזון איש זצוק"ל, איש התורה המובהק ודקדוק ההלכה הצרופה. מה תשובה השיב? "לעבור את השבעים שנה בלי לפגוע בבן אדם". מה הכוונה בלי לפגוע בבן אדם? לצלוח את משובות הנעורים, את ימי הבחורות, את ימי השחרות, כבעל, כאב, כחתן, כגיס, כשכן, את ימי הזקנה על חולשות הכעס שבה והצורך בהזדקקות לאחר. "לעבור את השבעים שנה מבלי לפגוע בבן אדם". איזו יומרה היא זו? מי גיבור בגיבורים שיכול להתעטר בדרגות גבורה כאלו? את החרדה הזו חרדו גדולי עולם, שבו ופשפשו במעשיהם, חישוב חשבונות רבים לבל יפגעו חס ושלום בזולתם, ואם באה תקלה על ידם לא נחו ולא שתקו עד שתיקנו את עוותתם.

העולה מהדברים לעיל מלמד יסוד גדול בתורת "בין אדם לחברו" – הפוגע חברו, הרי הוא כמכניס ידו אל תוך כיבשן האש – תהינה כוונותיו אשר תהינה, ידו נכונית. אין זה עונש – זוהי מציאות!!! כיוון שצער הלב פותח את הלב, קרוב הוא להוריד דמעות. וכאשר זולגות דמעות מצער הלב, פורצת דלקה – אש!!! סכנה!!! זו המציאות!!! כזה הוא עומק הדין למי שגורם צער לבניו של הקדוש ברוך הוא.

הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, המוביל אותנו לתובנה, שבעניינים של פגיעה בזולת, לא מועלת שום כוונה טובה ככול שתהיה, פגיעה בזולת כמוה כדריכה על אש ועם אש לא משחקים...

אני יושב בחנות בחוסר מעש, מצפה ללקוחות שייכנסו ויתעניינו בבגדים חדשים. כבר חלפו שלוש שעות מהרגע שפתחתי את החנות, ומאז אני ממתין לסנונית הראשונה שתתעניין בחליפה חדשה לאירוע שממח או לשבתות וחגים. בימים כתיקונם אין כאן רגע דל, החנות תוססת כמעט לאורך כל שעות הפתיחה וברגע שמגיעה שעת הסגירה אני חש עייפות עצומה מהמאמץ הרב שהשקעתי במלאכת המכירה, אך היום כמעט אין לקוחות וההכנסות פחתו בעשרות אחוזים. למזלי, לפני שנים מספר, כשההכנסות הוקיעו שחקים, שמעתי לעצתה של רעייתי ורכשתי דירה להשקעה שאותה אני משכיר. כיום, מעבד להכנסה מדמי השכירות שאני גובה מידי חודש, כמעט אין לי הכנסה. לפני כמה חודשים, אני חושב, קצת אחרי חג הפורים, התחיל הכול. הגיעה לארץ אורחת לא קרואה בשם

"קורונה". בימים ההם רוב הציבור היה קצת בהיסטריה מסביב לנושא, ולא עברו ימים אחדים והשלטונות ציוו עלי לסגור את החנות. לתומי קיווייתי שבעוד כמה ימים אשוב לחנות כדי למכור חליפות לכבוד חג הפסח, אבל ככל שחלפו הימים הבנתי שהחנות תישאר סגורה גם לקראת החג, ובינתיים החובות מצטברים והכנסות אין. לאחר תקופה ארוכה הורשיתי שוב לפתוח את החנות, אך מאז החזרה לשיגרה לא חזרה תנועת הלוקוחות להיות כמו שהייתה לפני הסגר. אף שרוב המשק חזר לפעילות, האולמות שבהם נערכות השמחות נשארו נעולים ובעקבות כך אין דרישה לחליפות חתן ובגדים יפים לשאר בני המשפחה. אבל אנחנו יהודים מאמינים בני מאמינים, ואם באה עלינו הצרה אנו יודעים שיש לה סיבה, והיא תעזוב אותנו כשנתקן את מעשינו. חיזקתי את עצמי במחשבות של אמונה, ובעודי מהרהר בהן קיבלתי טלפון מהשוכר של הדירה. לא רציתי לענות. ידעתי שטלפון מהשוכר סתם כך באמצע החודש לא מבשר טובות, אבל לא היתה לי ברירה ועניתי. "שלום דורון, מדבר צביקה השוכר". כן, שלום עליכם, איך אני יכול לעזור בשעת צהריים זו?". צביקה כחכח בגרונו ואמר בצער שבעקבות המצב הוא יצא מעבודתו לחופשה ללא תשלום וכבר כמה חודשים שהוא ללא הכנסה מסודרת. אין לו אפשרות לשלם את שכר הדירה ובעקבות כך הוא מפנה את עצמו מהדירה עוד לפני סיום החודש. הוא הוסיף שיעשה כל מאמץ להשיג את הסכום של שכירות בהקדם האפשרי. כששמעתי את דבריו חשתי כאילו סלע של חמש טון נפל על ראשי. סיימנו את השיחה בידידות. כעת זה לא הזמן למאבקים משפטיים ופתיחת חוזה. זה המצב ואיתו נתמודד. למחרת בבוקר נסעתי לדירה ונפרדתי מהשוכר. כעת נשארת עם דירה ריקה. המכה היא כפולה: ככל הנראה יארך זמן עד שנקבל את דמי השכירות על החודש שחלף וכעת אני נדרש למצוא שוכר חדש. מי יודע אם אמצא... במצב הנורא הזה, שלמשפחות רבות בקושי יש כסף למצרכים בסיסיים, כסף לשכור דירה ודאי שלא יהיה. ישבתי במרפסת הקטנה, וברגע של חשבון נפש נפלה עלי התודעה. באותו רגע ידעתי שכל הסבל שלי ואולי של הכלל בוודאי נגרם גם בגלל מעשיי. לפני שלוש שנים עשיתי מעשה לא טוב בעליל, אפילו מעשה נבזה. מאז המקרה התחזקתי באמונה, אבל עדיין חייב לעשות תשובה על המעשה ההוא. על חטאי אני מכה וכעת אתוודה. כשרכשתי את הדירה להשקעה פרסמתי מודעה, ולשמחתי תוך דקות ספורות קיבלתי שיחה מזוג צעיר שהיה מעוניין לשכור את הדירה. ערכנו הסכם ולשמחת כל הצדדים הכול התנהל על מי מנוחות. בסיום תקופת השכירות ביקש הזוג הצעיר לעזוב ולא לממש את האופציה להאריך את החוזה לעוד שנה. ניסיתי לשכנע אותם להישאר, אבל הדבר לא צלח בידי. הייתי מעוניין בכל מאודי להשכיר את הדירה וכמה שיותר מהר. שוב פרסמתי מודעה ולאחר יומיים יצרה איתי קשר גברת אחת. ערכנו פגישה, והתברר שהיא מגדלת לבדה את שני ילדיה מכיוון שבעלה נפטר. חששתי שהיא לא תוכל לעמוד בהסכם ולשלם את דמי השכירות, אך היא הבטיחה שהיא מסוגלת לכך ואף נתנה לי המחאה בנקאית מוכונדת בתור ערבות. בחודשיים הראשונים ההמחאות אכן כובדו, אבל בחודש השלישי ההמחאה חזרה. יצרתי קשר עם השוכרת וביקשתי ממנה שתטפל בנושא, ואכן כעבור ימים אחדים ההמחאה כובדה. בחודש שלאחר מכן שוב חזרה ההמחאה. ציפיתי שהיא תטפל בנושא, אבל הזמן חלף ונוכחתי לגלות שלמרות מאמציי לא הפקידה השוכרת את הסכום. בחודש שלאחר מכן התרחש אותו דבר בדיוק. איימתי על השוכרת שאני אשתמש בערבות שהופקדה אצלי. למרות תחנוניה שלא אעשה זאת, החלטתי לחלוט את הערבות. הסכום שקיבלתי הספיק לשלם את החוב ואף נותר לשוכרת עודף לעוד חודשיים של דמי שכירות. חודשיים חלפו ביעף, וכאשר הגיע הזמן הפירעון של החודש הנוסף שוב לא שילמה השוכרת. בתחילה נהגתי בעדינות. בכל זאת, מדובר באם חד הורית עם שני יתומים מאב.

יצרתי איתה קשר ואמרתי שאני מוכן להמתין עד שמצבה יסתדר. כך המתנתי שלושה חודשים, ולאחר שגם בחודש הרביעי לא שולם שכר הדירה ביקשתי מהשוכרת להתפנות ובמקביל פניתי לגורמים ממשלתיים. לזכותי ייאמר שבשבעיים לפני אותו יום נורא התריתי בשוכרת ואיימתי שאם היא לא תשלם את חובה רשויות החוק יפנו אותה מהדירה. תחנוניה שאוותר לה לא עשו עלי רושם. הרגשתי חזק וצודק. הגיע יום הפינוי. נקשתי על הדלת בחזקה. בתחילה היא לא רצתה לפתוח, אבל כאשר הגיעו אנשי החוק וביקשו בטון תקיף לפתוח את הדלת היא נשמע להוראותיהם. ילדיה הקטנים ישבו מצונפים ורועדים בפינת הסלון. שכנה טובה שהבינה מה עומד להתרחש הוציאה את הילדים מהבית ולקחה אותם לביתה. צפצוף מחריש אוזניים של המשאית לפינוי החפצים נשמע היטב ברקע. הדיירת החלה לבכות ולהתחנן שנעזוב אותה לנפשה, אבל אני לא הבטתי בה וציווייתי על הפועלים לפנות את כל החפצים ולהשאיר את הדירה ריקה. השוכרת חדלה מבכייה והביטה בנעשה במבט קפוא. היא ישבה על כיסא קטן והחלה לקרוא מספר תהילים. בנקודה הזו קצת חששתי. אף שבאותם ימים לא הלכתי בדרך התורה, הבנתי שלתפילות ולתהילים יש הרבה עוצמה. הפועלים סיימו את מלאכתם. הדירה הייתה ריקה, השוכרת מיאנה לעזוב אותה. הבטתי בה וחשתי כלפיה קצת חמלה, אבל מיד עלה בי רגש הגאווה והצדק וציווייתי עליה לעזוב את הדירה. היא גררה את רגליה, הביטה בקירות הביתה ומיאנה להיפרד. כעבור שתי דקות חלפה בסמוך אלי ואמרה: "רק שתדע שהשגתי את כל הכסף ובעוד שבועות מספר הייתי אמורה לשלם את כל החוב, אבל אין לך לא לב ולא סבלנות והחלטת להשליך את ילדי ואותי מהפינה השקטה שבה התגוררנו. תדע שהעולם הוא כמו גלגל. כעת אתה מרגיש למעלה, אתה מרגיש חזק, אך ברגע אחד תאבד את הכול". היא יצאה מהדירה ואני נותרתי לעמוד המום. לדאבוני לאחר אותו מקרה נותרה הדירה ריקה במשך חודשים ארוכים וגם כשהצלחתי למצוא שוכר לאחר מאמצים רבים, הוא התקשה מאוד בהעברת התשלום החודשי. בתקופה האחרונה שמחתי שמצאתי שוכר נאמן, אך עקב קשיים כלכליים הוא החליט לעזוב הדירה. כעת אני נאלץ שוב לחפש שוכר חדש. קיבלתי בליבי החלטה שאני אעשה ככל יכולתי למצוא את אותה גברת ולבקש את סליחתה, אף שעבר זמן רב מאותו מקרה ואף שהדין והצדק היו איתי. כעת, כשאני משתדל לקיים את רצון ה', אני מבין שטעיתי הייתי חייב להתנהג לפני משורת הדין. החמצתי הזדמנות עצומה לעשות חסד עצום ואף גרמתי צער רב לאותה גברת ולשני ילדיה הקטנים. עשיתי כל מאמץ לאתר את הגברת, אך לאחר כמה חודשים של חיפושים העליתי חרס בידי, ולבסוף ויתרתי וחדלתי מלנסות לאתר אותה. ידעתי בליבי שה' בוודאי שמח במאמציי, ואם למרות כל המאמץ הרב שהשקעתי בחיפושים לא הצלחתי למצוא אותה, בוודאי זה רצונו יתברך ועלי לשמוח. כעת אני יושב בחנות לבדי, מצפה ללקוחות שיפגו את שעמומי. ברקע מתנגן הרדיו ואני מקשיב בחצי אוזן לדברי הקריין. כל כך הרבה צרות וייסורים... כבר קשה להכיל. פתאום התמלא ליבי שמחה. האם שמעתי היטב? האם זה אמיתי? האם תפילותיי נשאו פרי? הוחלט בממשלה לפתוח את אולמות האירועים ולערוך שמחות ביישוב! זאת אומרת שבקרוב מאוד ישובו הלקוחות לחנות וירכשו בגדים חדשים לכבוד השמחות. התחלתי לרקוד מאושר, ואכן תוך ימים מספר התמלאה החנות בקונים נרגשים. הייתי עסוק במלאכה שאני כל כך אוהב, להלביש את בית ישראל לכבוד אירוע של שמחה. יום חמישי, שעת ערב מוקדמת. ניחוחות השבת כבר מורגשים באוויר. החנות עדיין מלאה ואף ששעת הסגירה מתקרבת אינני מאיץ בלקוחות להזדרז. להיפך, אני נהנה מכל רגע בחברתם. אל החנות נכנסו גבר בגיל העמידה ונער צעיר. "מה רצונכם?" שאלתי בשמחה. "הנער הצעיר יחגוג בר מצווה בעוד חודש בעזרת ה' ואנחנו מעוניינים בחליפה" ענה

כמוך, רוצח נפשות". הנער הצעיר החל לדמוע ויצא מהחנות בחיפזון, והאב החורג מלמל כמה מילים של התנצלות ויצא גם הוא. הלקוחות שהיו עדים לדרמה הביטו בי במבט שואל. התוודיתי ואמרתי שכל מה שהנער הצעיר אמר הוא אמת לאמיתה. בעבר התנהגתי בנבזות, אבל מאז התחזקתי באמונה, התחרטתי על מעשיי ועשיתי תשובה. אחד מהלקוחות, תלמיד חכם חשוב, עודד את נפשי ואמר שבוודאי הביזיון שחוויתי כעת כיפר על מעשיי הרעים בעבר, מכיוון שהתבזיתי ולא אמרתי דבר. דבריו של החכם שימחו את נפשי. שוב ניסיתי לאתר את אותה גברת, אבל מאמציי היו לשווא. לפחות ניסיתי. אני באמת מצטער על מעשיי בעבר, אך כנראה הפצע שגרמתי בליבם של אותם ילדים קטנים שהשלכתי לרחוב לא יגליד לעולם. לאחר תקופה קצרה שוב נסגרו אולמות האירועים. שוב התרוקנה החנות ושוב הצטברו החובות. לאחר חודשיים כבר לא יכולתי לשלם שכירות ובצער רב נאלצתי להתפנות. בדמעות רוקנתי את תכולת החנות, ובאותם רגעים נזכרתי בדבריה של הגברת כשגירשתי אותה מהדירה. "העולם הוא כמו גלגל". כמה שהיא צדקה. כעת אני למטה, אבל ליבי שמת. אני חש שכעת התכפרו לי מעשיי...!

הגבר. "כעת כולי שלכם עד שתצאו מהחנות מרוצים" השבתי. הנער הצעיר גרם לי להתאמץ והייתי קצת בהלם מהתנהגותו. בדרך כלל נערים צעירים בגילו לא "מוציאים לי את המיץ". במשך כל זמן בחירת הבגדים הוא הביט בי במבט מוזר, מבט שיש בו אפילו קצת שנאה, לאחר שעה של בחירת חליפה מתאימה ערכתי חשבון וביקשתי עבור כל הפריטים סכום של אלפיים שקלים. האדם המבוגר, שחשבתי שהוא האב, נתן בידי את כרטיס האשראי שלו, ואז התרחש דבר שלא אשכח עד יומי האחרון על פני האדמה. החנות הייתה מלאה בלקוחות והנער הצעיר אמר בפני כולם בקול רם: "ערב טוב לכולם, סליחה שאני מפריע את שלוותכם, אבל אני רק רוצה שתדעו שאתם קונים בגדים חדשים מאדם רשע, אדם שאין בו שום רגש יהודי, שתאב לכסף עד כדי כך שמרוב שהוא אוהב את עצמו הוא החליט להשליך את אמא שלי, את אחי הקטן ואותי לרחוב". הנער הצעיר לקח את השקיות מלאות הבגדים, עלה על הדלפק ורוקן את תוכנו על ראשי. הוא פנה אליי ואמר: "אתה בוודאי חושב שהאדם שלצידי הוא אבי. תדע שהוא אומנם אבי, אבל אב חורג. הוא נישא לאימי והוא בדיוק ההיפך הגמור ממך. הוא יהודי יקר בעל מידות, לא

אחים יקרים!

מי שמבקש חיים אישיים רגועים, מי שמבקש ליהנות מחיי שמחה ואושר כל שעליו לעשות הוא להיזהר בנהיגת כבוד בזולת. ועוד יותר: אם חלילה פגענו, אם יש למישהו חור בלב בעקבות דברים שאמרנו או מעשים שעשינו, כמה חכם לא להשאיר את הפגיעה כך, אלא לרוץ ולהשלים, לבקש סליחה ומחילה, להידבר ולשוב ליחסים תקינים. זה בכלל לא משנה מי הצודק, מה שחשוב הוא מי החכם והחכם הוא זה שמבקש סליחה, שסוגר את העניין מאחוריו, שמשלים. אם כך ננהג בנהיגת כבוד הדדית, במידות טובות, בזהירות בכבוד הזולת, בבקשת מחילה על כל פגיעה נבטיח לעצמנו חיים טובים ומאושרים, חיי שמחה ונחת.

איש מאיתנו אינו רוצה לפגוע במזיד או במישרין, אך הבה נחדד את השמירה על כל מילה היוצאת מפינו, נוודא שלא נגרמת על ידינו פגיעה במישהו, ששפתותינו מפיקות רק מילים טובות ומאירות שיגרמו לזולתנו להרגיש טוב, שאנחנו מונעים כל בדל פגיעה מאחרים. לפעמים זה לא קל. לכולנו יש רגעי התמודדות, מילה אחת שכבר מתגלגלת במורד הלשון, ביטוי שיש בו גם פגיעה במישהו. הבה ניקח את המסר מיוסף הצדיק ונאיר את חיינו באלומה בוהקת: בכל מחיר ובכל תנאי, בכל מצב ובכל התרחשות, אנו שומרים על כבוד הזולת, עושים הכל למנוע כל פגיעה בו. ככל שנשמור ונהדק את המעקב למנוע מהזולת כל פגיעה ועלבון – כך חיינו יהיו מאירים יותר, שמחים יותר ומאושרים הרבה יותר!

בברכת התורה
הרב יואל ארזי

העלון מוקדש

לע"נ המנוחה מרת תמר (תמי) כהן בת סעדה שיום פקודתה שנתה ח' טבת

ת.נ.צ.ב.ה.

*

לרפואת שפרה בת ציפורה, לרפואת הילד יעקב בן רבקה חיה

ולרפואת אבישי יוסף בן שרה

לרפו"ש בתוך שאר חולי ישראל